

Posudek k bakalářské práci Michala Škváry „Arnold J. Toynbee jako filosof dějin a diagnostik doby“

Jde o bakalářskou práci koncipovanou jako přípravu k dlouhodobějšímu projektu, věnovanému koncepci univerzálních dějin, kterou vypracoval Toynbee ve svém dvanáctisvazkovém dílu. V první řadě se musí tedy posoudit schopnost autora pracovat s touto látkou, a závěr je jednoznačně pozitivní. Projekt by měl pokračovat na diplomové a doktorské úrovni.

Rozměry diplomové práce samozřejmě nedovolují detailní výklad. Považuji v tomto kontextu za zcela legitimní, že autor pracoval hlavně s dvousvazkovým shrnutím D. Somervella – Toynbee sám autentifikoval tuto verzi tak důrazně, že nemůže být pochyb o její platnosti. Autor přitom bere v úvahu revize obsažené v posledním svazku, a nebylo by škodilo, kdyby byl o nich napsal trochu víc. Na druhé straně si myslím, že výklad o Toynbeeově diagnóze doby, i když v zásadě oprávněný (tato tematika je bytostně spjata s filosofií dějin), zaujímá až příliš mnoho místa ve srovnání s ostatními částmi.

I když je tedy hodnocení v zásadě pozitivní, nelze přehlédnout, že práce byla trochu kvapně napsána v poslední chvíli, a nese stopy toho. Projevuje se to v nedostatečně promyšleném obsahovém složení (kromě výše zmíněných věcí jde o nepoměrně dlouhý výklad o kontaktech mezi civilizacemi, na úkor problematiky úpadku, univerzálních říší atd., která je pro Toynbeeově klíčová; termín „střet“, jako překlad Toynbeeově „encounters“, není ostatně příliš šťastný – vzhledem k tomu, jakých konotací nabyl v dnešních diskusích). Jde i o přehmaty, které nebyl čas opravit – v první tabulce si autor plete syrskou (Syriac) civilizaci s Asyrií, a později Otonskou říší ottomanskou. Není mi jasné, jak se má rozumět tvrzení, že Indie a Pakistan se drží hranic stanovených britskými vládci v r. 1688. A vyskytují se nepodařené formulace, jako např., že obava z komunismu spočívala v jeho nekontrolovatelném šíření.

Jako celková známka přichází v úvahu „výborná“ nebo „velmi dobrá“, a rozhodl bych podle toho, jak proběhne obhajoba; tam nebudu, takže konečné rozhodnutí nechám na komisi.

Johann P. Arnason